

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на здравеопазването
Главен държавен здравен инспектор

 Recoverable Signature

X 75-01-55

Signed by: Anita Atanasova Dimitrova

ДО
ПРОФ. Д-Р КОСТАДИН АНГЕЛОВ, ДМ
МИНИСТЪР НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

Относно: предложения за въвеждане на временни противоепидемични мерки на територията на Република България по време на удължаването на обявената епидемична обстановка, свързана с разпространението на COVID-19 за периода 1 декември 2020 г. – 31 януари 2021 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Във връзка с удължаването на обявената извънредна епидемична обстановка на територията на Република България, свързана с епидемичното разпространение на COVID-19, считано от 1 декември 2020 г. до 31 януари 2021 г. и съгласно разпоредбите на чл. 63, ал. 4 и 5 от Закона за здравето предлагам да се въведат следните временни противоепидемични мерки за територията на страната с цел защита и опазване живота и здравето на гражданите.

1. Общи противоепидемични мерки

1.1. Прилагане от всички работодатели и органи по назначаване на следните мерки и действия: редовно проветряване и дезинфекция в работните помещения по утвърден алгоритъм; правилна хигиена на ръцете, в т.ч. осигуряване на сапун и вода и дезинфектант за ръце; спазване на физическа дистанция между лицата най-малко от 1,5

м.; недопускане на лица с прояви на остри респираторни болести (повишена температура, кашлица, затруднено дишане, загуба на обонянието, нарушение или загуба на вкуса и други) на работното място; осигуряване на лични предпазни средства на персонала в зависимост от спецификата на работа и оценката на риска на работното място.

1.2. Горепосочените мерки се въвеждат и в обектите с обществено предназначение, търговски или други обекти, които предоставят услуги на гражданите, както и осигуряване спазването на дистанция най-малко от 1,5 м. между лицата, на които се предоставят съответните услуги в помещенията и прилежащите към тях площи на открито; дезинфектант за ръце на входа на обекта; контрол на входа на обекта по отношение броя на влизащите лица с цел недопускане струпване на хора и спазването на дистанцията и поставяне на видно място на информационни табели или информиране по друг начин на потребителите на услуги за задължението за спазване на физическа дистанция, хигиена на ръцете и носене на защитни маски на лицето при посещението на съответния обект.

1.3. SARS-CoV-2 може да се предава от човек на човек на работното място и в други обществени места, където хората се събират на закрито за по-дълго време. Поради това е препоръчително работният процес на колективните органи за управление и на служителите да се провежда в дистанционна форма (надомна работа/работа от разстояние) или да се създаде възможност за работа в намален състав (до 50% от служителите), плаващо работно време, въвеждане на посменна работа, създаване на график за ползване на регламентирани почивки, както и да се приложат и други превантивни мерки и методи на работа, в зависимост от спецификата на съответната трудова дейност, които да осигуряват подобряване нивото на защита на работещите, в т.ч. ограничаване на несъществени контакти на работните места.

Това ще допринесе за прекъсване на механизма на предаване на инфекцията и респ. намаляване на заразените в трудовите колективи, както и на инфектираните впоследствие членове на семействата и домакинствата. За целта обаче е необходимо да се прояви разбиране, отговорност и активно съдействие от страна на работодателите, при които осъществяването на работния процес от разстояние е приложимо. Това би довело до намаляване на интензивността на епидемичния процес и произтичащото от това натоварване на здравната система, поради хоспитализация на заболели с тежко клинично протичане.

1.4. задължителна употреба от всички лица, когато се намират в обществения транспорт, в лечебни и здравни заведения и в закрити обществени места на защитна маска за лице за еднократна или многократна употреба или друго средство, покриващо носа и устата (в т.ч. кърпа, шал, шлем и др.). Поставянето на защитна маска за лице за еднократна или многократна употреба или друго средство, покриващо носа и устата на откритите обществени места е силно препоръчително.

Изключения от носенето на лични маски се допуска само за спортуващи на открито и на закрито, за участници в телевизионни предавания, брифинги, пресконференции, както и за деца до 6 годишна възраст, поради липсата на създадени устойчиви двигателни и поведенчески навици.

1.4. Спазване на физическа дистанция от най-малко 1,5 м. разстояние между лица, които не са от едно семейство/домакинство и от всички лица, които се намират на открити обществени места (в т.ч. паркове, улици, автобусни спирки).

С прилагането на мярката се цели да се намали възможността за заразяване с COVID-19 на отделни лица или различни социални групи, да се въздейства върху механизма на предаване и последващото формиране на семейни огнища.

Предложените мерки съответстват на мерките, въведени по време на извънредната епидемична обстановка от 14 май до 14 юни 2020 г. и нейните последващи удължавания. Тяхната основна цел е от една страна да се осъществи контрол на източниците на инфекция като чрез носене на защитни маски за лице да се намали отделянето на причинителя на заболяването в околната среда и от друга страна – при спазване на дистанция да се ограничи възможността за заразяване на възприемчиви лица, при въвеждане на работа от разстояние – да се ограничат контактите и появата на случаи в затворени обекти и колективи, водещо до намаляване на последващото предаване на заразата на възприемчиви лица. Стриктното прилагане на предложените мерки ще допринесе за забавяне на епидемичното разпространение на заболяването на територията на страната, с което се цели намаляване на новорегистрираните случаи и на интензивността на епидемичния процес.

Посочените по-горе мерки са изготвени на база препоръки и насоки на Световна здравна организация и Европейския център за превенция и контрол на заболяванията. Същите следва да се запазят, да се прилагат стриктно и в пълен обем, предвид осъществяване на контакти между хората изключително в затворени пространства, както и поради влошеното развитие на епидемичната обстановка в страната.

Основна протиепидемична мярка за ограничаване разпространението на COVID-19 е спазването на физическа дистанция при общуване, тъй като за основен път на предаване на инфекцията се счита отделянето на вируса от инфектирано лице чрез респираторни капчици или аерозол при говор, кихане, кашляне, медицински интервенции и др., които могат да се вдишат от възприемчиви индивиди при близко общуване. С увеличаване на разстоянието между лицата (дистанцията) се намалява възможността за ефективно предаване на новия коронавирус и възникването на инфекции.

Избягването на физически контакт и спазването на дистанция от 1-2 метра се считат за основни превантивни мерки по отношение на COVID-19. По данни на Европейския център за превенция и контрол на заболяванията от наскоро извършен систематичен преглед и мета-анализ е установено, че физическа дистанция от един метър и повече е свързана с приблизително петкратно намаляване на риска от предаване на заболяването, като с увеличаване на разстоянието с още един метър двукратно се увеличава защитният ефект на мярката.

За придържане към мярката може да се използват напомнителни табели и съобщения, особено в места с тенденция към пренаселване. Обозначения по подове и по столове/седалки, както и пренареждане на мебели също могат да улеснят прилагането на физическата дистанция, особено в места, където хората се събират, като магазини, обществен транспорт и ресторанти.

Друг път на предаване на инфекцията при COVID-19 е чрез допир до контаминирани повърхности и предмети. Проведени проучвания сочат, че издръжливостта на SARS-CoV-2 върху повърхности е сходна с тази на SARS-CoV-1, причинителят на ТОРС. В лабораторно контролирани условия, средният полуживот на причинителя на COVID-19 е 1-7 часа, в зависимост от повърхността, като най-кратък е върху медни повърхности, а най-дълъг – върху пластмасови. Въпреки това, вирус, способен да заразява може да се открие до 7 дни, като това зависи от първоначалната вирусна концентрация, типа и гладкостта на повърхността, температурата и относителната влажност. Както и при други респираторни вируси, след докосване на замърсени повърхности и последващ допир на ръцете до носа, устата или очите вирусът може да проникне в човешкото тяло по т.нар. контактен път. Ето защо, за намаляване на разпространението на заболяването се препоръчва почистване и дезинфекция на околната среда с вирусцидни препарати, особено при повсеместно разпространение на заболяването.

По данни на Европейския център за превенция и контрол на заболяванията, предаването на SARS-CoV-2 е особено ефективно в пренаселени затворени пространства като офиси, ресторанти, църкви, търговски центрове, работнически общежития, организирани групи в ски курорти, празненства, танцувални зали, круизи и превозни средства, както и при пеене, висок говор и др., при които се повишава образуването на инфектирани респираторни капчици, вкл. и на аерозол.

Ето защо редовното проветряване има съществено значение за намаляване на вероятността за заразяване. Към момента се предполага, че вентилационните системи с вкарване на външен въздух увеличават времето, необходимо за заразяване, като „разреждат“ инфектираните частици във въздуха. За автоматизираните вентилационни и отоплителни системи обаче е необходимо да се спазват определени изисквания за обмен на въздуха. Същите следва да бъдат настроени така, че да осигуряват приток на външен въздух в помещенията, на сравнително чести периоди и да изтеглят замърсения въздух от помещенията. Допълнително използваните системи следва да работят така, че да не позволяват смесването на въздушни потоци от едно помещение в друго.

Най-общо, съгласно техническите препоръки за постигане на комфортни условия и осигуряването на достатъчно пресен въздух като подходящо решение се приема балансирана вентилационна инсталация, при която едновременно работят нагнетателна и смукателна системи. Чрез смукателната инсталация замърсеният въздух се изтегля от помещенията и се изхвърля в атмосферата, а чрез нагнетателната инсталация в помещенията се подава въздух, който обикновено, се подлага на предварителна обработка като филтриране. Използването на филтрация на въздуха, в допълнение към вентилацията, също може да намали риска от заразяване, като значение има вида на използваните филтри. Използването на въздушна рецикулация без филтрация обаче трябва да се избягва.

Хигиена на ръцете се приема за рационална предпазна мярка и се препоръчва като ключова дейност в лечебни и обществени места за превенция на COVID-19 на базата на натрупаните данни от проучвания за грип и други респираторни вирусни инфекции и за възможността на SARS-CoV-2 да издържа в околната среда и върху предмети. Придържането към правилна хигиена на ръцете силно се препоръчва по време на пандемията от COVID-19, както и като добра практика за предпазване и всички заболявания, предавани чрез директен контакт с респираторни секрети или по фекално-орален път.

Прилагането на подходящи дезинфектанти унищожават вируса за кратко време. Поради това правилната хигиена на ръцете и дезинфекцията на повърхности е от съществено значение за превенция на разпространението на COVID-19. Разработени са Алгоритъм на дезинфекционните мероприятия на работните места, в обекти с обществено предназначение или в търговски и други обекти, които предоставят услуги на гражданите в условията на епидемично разпространение на COVID-19 и Инструкции за правилна хигиена на ръцете с цел повишаване на информираността и правилно провеждане на хигиенните и дезинфекционните мерки.

Ефективна противоепидемична мярка за опазване здравето на населението чрез намаляване възможността за предаване на инфекцията и свързаното с това възникване на нови случаи на COVID-19 е използването на защитни маски за нос и уста в закрити обекти. Това спомага както за защита на носещия, така и на околната среда от потенциално инфекциозен материал. От съществено значение е носенето на защитни маски от т.нар. пресимптомни лица, при които е доказано, че масово отделяне на вирусни частици се наблюдава няколко дни преди появата на клинични оплаквания, което определя тяхната основна роля като неконтролируем източник на инфекция.

Употребата на защитни маски за лице в обществото, особено когато не може да се осигури физическа дистанция трябва стриктно да се прилага най-вече в затворени и гъсто населени обекти и места в области и зони с предаване на заболяването сред обществото, особено от рискови за COVID-19 групи от населението (възрастни и хора с хронични заболявания).

Носенето на защитна маска за лице се препоръчва като бариерна мярка, която да предпази движението на респираторни капчици във въздуха от един човек към друг, когато лицето, което носи маската киха, кашля, говори или повиши своя глас. Същата може да послужи основно като средство за контрол на източника на инфекция, за да се намали разпространението на дадено заболяване, особено по време на епидемия или пандемия, когато се счита, че броят на асимптомните лица в обществото е висок. По този начин се свежда до минимум отделянето на респираторни капчици от заразени лица, които още не са развили симптоми или които остават асимптомни. Препоръката се основава на това което е известно за ролята на респираторните капчици в разпространението на вируса на COVID-19, както и на нарастващия брой доказателства от клинични и лабораторни проучвания, които сочат, че маските намаляват разпространението на капчиците, **само когато покриват носа и устата.**

Използването на защитна маска за лице трябва да се разглежда като допълнителна мярка, а не като заместител на основните противоепидемични мерки, които се препоръчват за намаляване предаването на новия коронавирус, като физическа дистанция, стриктна хигиена на ръцете, респираторен етикет, оставане у дома при поява на симптоми на инфекциозно заболяване или настинка и избягване на докосването на лицето, носа, очите и устата.

Натрупват се данни, че носенето на защитни маски предпазва от предаване на COVID-19. Освен това, счита се, че използването на лицеви маски е свързано с по-лекото протичане на заболяването при заразените, поради намаляване на поетия инфекциозен товар. Съществено значение за ползата от защитни маски за лице е вида и материалите, от които те са направени, като се препоръчва те са поне от 3 слоя. Идеалната комбинация на материал са: 1) вътрешен слой хидрофилен материал, напр. памук; 2) външен слой от хидрофобен материал, напр. полипропилен, полиестер, който може да ограничи външно проникване на замърсители в носа и устата на носещия; 3) среден хидрофобен слой от синтетичен невълнен материал като полипропилен или памучен слой, който да засилва филтрацията или да задържа капчици.

За правилната употреба на защитните маски е необходимо да се спазват установени правила по отношение на начина на слагане и сваляне, покриване на носа и устата, измиване и дезинфекция на ръцете, правилно изхвърляне или изпиране на употребена маска, за да не се постигне евентуално замърсяване на ръцете и последващо заразяване с новия коронавирус. Изготвени са инструкции за правилна употреба на защитни маски за уста и нос, използването на които трябва да бъде съчетано с правилна хигиена на ръцете и избягване докосването на устата, носа и очите.

2. Въвеждане на временна забрана за влизането на територията на Република България

Мярката е с удължено действие и е от въведените през извънредната епидемична обстановка и нейните удължавания. Базира се на продължаващото международно разпространение на COVID-19 в европейски и в световен план. Продължава интензивното разпространение на COVID-19 на територията на Европа, Азия, Северна и Южна Америка. Това налага прилагането на ограничения по отношение влизане в страната на лица, пристигащи от държави с увеличаваща се заболяемост. Съобразно Препоръката на Съвета относно временното ограничение на неналожителните пътувания в ЕС и възможното премахване на това ограничение следва да се приложи

облекчен режим спрямо лица, пристигащи от трети държави, одобрени от държавите членки на ЕС. Изискването за отрицателен резултат от изследване за COVID-19 по метода на полимеразно верижна реакция, проведено до 72 часа преди влизане следва да се предвиди като алтернативна възможност за пристигащи в България лица, подлежащи на карантина.

С цел завръщане в държавата, в която пребивават или чиито граждани са следва да се допусне транзитно преминаване през територията на страната на лица от други държави.

В изпълнение на План за действие на Република България по Съобщението на Европейската комисия за прилагането на Зелените коридори от Насоките за мерките за управлението на границите за защита на здравето и осигуряване на наличността на стоки и основни услуги, следва да се предвиди ред за българските водачи на тежкотоварни автомобили и автобуси, извършващи международен превоз и за транзитно преминаване на шофьори на товарни автомобили, превозващи товари и стоки, предназначени за други държави.

Мерките, свързани с пътувания (ограничения или забрани за влизане, препоръки за карантиниране или изследване) имат за цел да предотвратят или ограничат географското разпространение на вирусното предаване в дадена държава или трансгранично като се намали вноса на инфекцията. Необходимо е също така да се създадат и приложат различни подходи за здравно промотиране, насочени към хигиена на ръцете, респираторен етикет, спазване на физическа дистанция и др. Следва да се има предвид, че движението на хора между области с местно разпространение има ограничено въздействие върху тенденциите на развитие на COVID-19. В такива случаи, рискът от разпространение зависи от мерките, които се прилагат в достигнатата дестинация.

3. Въвеждане на ограничителни мерки по отношение на различни образователни, спортни, научни и културни дейности и мероприятия, свързани със струпване на хора, вкл. свиждания в лечебни заведения за болнична помощ и в специализирани заведения за социални услуги.

Предвид че пандемията от COVID-19 продължава да представлява извънредна епидемична ситуация, свързана с общественото здраве в национален и в световен мащаб и във връзка с приближавания грипен сезон здравната система и обществото ще бъдат изправени пред допълнителна здравна тежест, свързана с едновременната циркулация на

два етиологично различни, но със сходен механизъм на предаване, клинично протичане и епидемичен потенциал вируси – грипен и нов коронавирус.

Това допълнително ще доведе до нарастване на броя на заболелите, нуждаещи се от болнично лечение и вероятно свързаното с това фатално протичане на инфекции при хора с придружаващи хронични заболявания и имуносупресивни състояния.

В тази връзка е необходимо да се въведе временно спиране или ограничаване дейността или режима на работа на обекти с обществено предназначение и/или други обекти или услуги, предоставяни на гражданите (в т.ч. детски градини и ясли, училища и университети, вкл. и всички форми на извънкласни дейности и занимания по интереси; колективни спортни мероприятия, конгресно-конферентни мероприятия, семинари, конкурси, културни и други развлекателни мероприятия, вкл. частно организирани тържества; заведения за хранене и развлечения; търговски центрове и големи центрове от типа „МОЛ“, с изключение на аптеки, банкови и небанкови институции за разплащане и др.).

Следва да се има предвид, че въвеждането на ограничителни (нефармацевтични) мерки има за цел единствено да ограничи епидемичното разпространение на COVID-19, т.е. да се намали броят на потвърдените случаи и свързаните с това тежко протичащи инфекции, изискващи болнично лечение и водещи до смъртен изход.

Вследствие на това ще се намали прекомерното натоварване на лечебната мрежа, което ще позволи от една страна навременната диагностика, хоспитализация и лечение на заболели от COVID-19 лица, намаляване на пациентите в интензивни структури и спад в регистрираната смъртност в страната. От друга страна, постигането на спад в заболяемостта ще даде на медицинските специалисти възможност за отмора, намаляване на физическото и психическото напрежение, намаляване на загубите от квалифицирана медицинска грижа, поради напускане на работа или смърт.

С предлаганите мерки се цели да се удължи времето до изготвянето и прилагането в страната и в света на ефективна имунизация срещу COVID-19, както и до намирането на лечение за заболелите с тежко протичане, които са основните мерки за борба с епидемично разпространяващо се заболяване по въздушно-капков път, каквото е COVID-19.

От критично значение за постигане на положителен резултат при прилагане на ограничителни мерки е припознаването от обществото на тяхната значимост, което да доведе до обществена ангажираност и стриктно придържане към въведените ограничения. С оглед общественото значение на заболяването е необходимо да се

изгради правилна комуникационно-информационна стратегия, насочена към всички граждани за значението, правилното прилагане и спазване на противоепидемичните мерки, препоръки за намаляване на несъществени контакти, дейности и пътувания, споделя на положителен опит и поведение.

Освен това, дейностите и мероприятията, които не са ограничени или преустановени за даден период от време трябва да се извършват при стриктно спазване на основните противоепидемични дейности като физическо дистанциране, хигиена на ръцете, дезинфекция и носене на защитни маски по преценка.

От наличните данни в световен и национален план е видно, че новия коронавирус продължава да циркулира и в условията на въведените ограничения, но всяка тяхна прибързана отмяна води до ново увеличаване на заболяемите и регистриране на последващи епидемични вълни.

Следва да се има предвид, че ограничителни мерки в широк мащаб трябва да се въведат за предварително определен период от време, в рамките на което внимателно да се наблюдава развитието на епидемичната ситуация в страната с оглед тяхната поетапна отмяна при постигнати очаквани резултати от спад в регистрираната смъртност, заетост на болнични легла и заболяемост.

От ключово значение за постигане на обратно развитие на епидемичното разпространение е и прилагането на засилен контрол по спазване на ограничителните мерки, като всички министерства и техните структури, както и релевантни структури като Българска агенция по безопасност на храните, Главна инспекция по труда и др. трябва да съдействат и да провеждат дейности по контрол на въведените мерки.

С уважение,

 Recoverable Signature

X Ангел Кунчев

ДОЦ. Д-Р АНГЕЛ КУНЧЕВ ДМ
Главен държавен здравен инспектор
Signed by: Angel Ivanov Kunchev